

ПОЗИТИВНИОТ ТРАНСФЕР ОД АНГЛИСКИОТ ВРЗ ИЗУЧУВАЊЕТО НА ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК

Во зборникот на трудови на факултетот, Охрид 2000, во општи црти е обработено¹ влијанието на познавањата на англискиот јазик како прв странски јазик врз изучувањето на германскиот како втор странски јазик. Дадени се одредени конкретни предлози за организацијата на наставата, во која би се зеле предвид таквите претходни познавања од англискиот јазик и нивните влијанија, затоа што кај нас на факултетот, но и во други курсеви, многу често студентите², кои учат германски, имаат веќе добри познавања од англискиот јазик.

Изложен е фактот дека наставата по странски јазик ретко го зема предвид влијанието од првиот странски јазик. Ако воопшто се обрне внимание на итракцијата на јазиците тогаш се фокусираат само негативните продукти (пред сè интерференцијата), а многу ретко позитивните т.е. трансферот. Но токму позитивните влијанија од англискиот јазик се оние кои можат да го забрзаат и потпомогнат процесот на учење на германскиот јазик како втор странски јазик. Зошто тогаш тие да не се искористат? Ако тие се занемаруваат и ако студентите не добијат поддршка, како што вообичаено се случува, позитивниот трансфер со тек на време се губи и со тоа и можноста за негово користење. Поради тоа во овој труд, како проширување на првиот на оваа тема, ќе се наведат конкретни примери за позитивниот трансфер кој треба да се поттикнува и негува.

1. Критика на критиката во наставата

“За чудење е тоа што никој до сега не се сетил систематски и конструктивно да ги користи/направи корисни таквите претходни познавања од странски јазик, кој му е сроден на германскиот (на пример англискиот).³”

Neuner уште во 1987 година укажал на користа и потребата за систематски и конструктивно поттикнување на користењето на англискиот јазик во учењето и продукцијата на германски јазик.⁴ Во меѓувреме во странство има одредени испитувања на тоа поле, образложени во првиот труд. Но и по повеќе од 10 години кај нас во наставата сеуште не му се обрнува внимание на позитивниот трансфер од англискиот јазик.

Во почетната настава по германски јазик студентите свесно и несвесно самостојно ги забележуваат лексичките сличности меѓу англискиот и германскиот јазик - а тие се многубројни затоа што се работи за сродни јазици.

---

¹ Цицковска, Елена: Влијанието на познавањата на првиот странски јазик врз изучувањето на вториот странски јазик. Зборник на трудови. Факултет за туризам и угостителство: Охрид, 2000, 341-349.

² Во овој труд ќе се користи називот студент, но тој се однесува на сите лица кои го учат германскиот јазик, а имаат претходни добри познавања од англискиот јазик.

³ Neuner 1987:123.

⁴ Се разбира дека се мисли на употреба на англискиот во случај тој да им е познат на студентите кои учат германски.

Обично во почетната настава уште на првиот час кога студентите се претставуваат настанува автоматски трансфер и интерференција со англискиот јазик. Преку фактот што постојат сличности меѓу двата јазика тие ги поврзуваат и со тоа од една страна - трансферираат, но истовремено прават грешки во изговорот или во лексиката кај сродните зборови - инферираат.

На пример кај:

„Mein Name ist ....“ преку англиското „My name is ....“
„und“ преку англиското „and“

Во пракса на студентите веднаш им се укажува само на грешките т.е. професорите веднаш реагираат и посочуваат дека ова или она не е точно, дека во германскиот тоа е поинаку, дека на почетокот грешат под влијание на англискиот, но дека со тек на време ќе се намали влијанието и со тоа и грешките. Од самиот почеток, значи, им се сугерира на студентите дека влијанието на англискиот врз германскиот е негативно, и студентите дури почнуваат да се срамат ако направат грешка поради тоа што направиле несвесна врска со англискиот јазик. Но дали тоа навистина е негативно?

Лексичките сличности, лексичките врски и сличностите во структурата т.е. позитивните влијанија, трансферот на англискиот врз германскиот јазик се многу помногубројни од интерференциите. Значи, подобро е да се поттикнува интеракцијата - без оглед на грешките. Не треба да се ризикува да се намали лексичкото влијание на англискиот јазик врз германскиот преку тоа што постојано се укажува на грешките кои настануваат. Таквото “критикување” го намалува влијанието во целост. Грешките ќе се намалат врз основа на тоа што со тек на време оние што учат свесно ќе се оддалечат од англискиот јазик во врска со германскиот т.е. нема да воспоставуваат врски и јазиците ќе ги користат тотално засебно, одделени еден од друг. Но со тоа нема да се намалат само грешките, кои во суштина не се ни толку многу, туку и многубројните позитивни влијанија т.е. трансферот, кој би го олеснал учењето и користењето на германскиот јазик.⁵

Треба да се внимава и во посочувањето на постоењето на лажни парови т.е. не треба постојано само да се сечат студентите во нивните искази ако употребат погрешен збор врз основа на лажниот пар од англискиот јазик (bekommen # bekame; also # also). Ако се посочува на лажните парови треба редовно да се посочува и на еквивалентни парови.

Лажните парови се забележуваат преку контекстот, преку перцепцијата на јазикот. Зборовите и нивните значења не треба да се предаваат и да се учат засебно туку во склоп на текстови, значи во контекст, и грешките сами по себе ќе се исправат - но ќе останат побројните, веќе создадени позитивни врски. Изговорот т.е. чувството за тоа како звучи германскиот јазик ќе си дојде постепено со степенот на изложеност на студентите на автентичниот говорен германски јазик, а не со постојано поправање на изговорот на одделни зборови. Грешките автоматски се поправаат со подолгата изложеност на студентите на германскиот јазик, а врските автоматски ќе настануваат.

---

⁵ Спореди Bausch/Heid 1990.

2. Можности за поттикнување на трансферот

За да се овозможи позитивниот трансфер не само што треба постојано да се потенцираат негативните интерференции, туку истиот треба и свесно да се поттикнува. Од пракса студентите под влијание на начинот на образование, кое го поминале, не се навикнати на создавање на врски меѓу предмети, јазици и сл. И покрај тоа, како што се виде во глава 1. има врски меѓу англискиот и германскиот јазик кои доаѓаат сами по себе, но и такви на кои треба да се посочи. И едните (несвесните) и другите (свесните) врски треба да се поттикнуваат. Тоа поттикнување не треба да биде само преку вербално укажување и објаснување. Напротив, поважно е студентите сами да ги препознаваат, да ги користат и да ги автоматизираат тие врски. Поттикнувањето во наставата не треба да се постигне само со строги упатства туку со соодветна организација на наставата која ќе го предизвика тој трансфер.

2.1. Англискиот јазик како мост

Автоматското несвесно и свесно трансферирање од англискиот врз германскиот јазик може да се предизвика, поттикнува и негува преку користењето на автентични англиски текстови во наставата по германски јазик.

Текстот може да се даде во двата јазика со тоа што би се читал и на германски и на англиски јазик. Може да се направи обид за преведување од англиски на германски јазик, но и од германски на англиски јазик. На тој начин во зависност од предзнаењата и интересите на студентите, тие:

- би откривале значења во германскиот текст преку англискиот,
- би откривале сличности на зборовите кои директно не ги препознаваат,
- би препознавале слични граматички структури во преведувањето,
- би забележувале контрасти,
- а би забележувале и сопствени претходно правени грешки.

Позитивен ефект би имал и случајот ако на студентите за читање им се даде англиски текст, кој потоа ќе се дискутира на германски јазик. Предуслов за развивањето на вистинска дискусија е тој текст да предизвикува интерес кај студентите.⁶ Ако текстот предизвика автентична дискусија меѓу студентите, тие ќе чувствуваат потреба да се искажат и ќе бараат начин тоа да го направат. Со тоа што треба да зборуваат германски за тема која непосредно пред тоа ја обработиле на англиски и преку тоа што нешто спонтано ги тера нешто да кажат, автоматски настануваат врски меѓу двата јазика.⁷ Позитивните врски делумно незабележано ќе се вклопат во германскиот јазик. Негативните? Негативните влијанија со понатамошниот контакт со автентичен германски јазик сами по себе ќе се губат. Грешките укажуваат на тоа дека нешто се учи.

Со споредбата на помали англиски и германски текстови може, на пример, да се влијае врз употребата на членот. Употребата на членот во германскиот јазик му е поблиска на онаа од англискиот, отколку на онаа во македонскиот јазик. Во македонскиот јазик не постои неопределен член, а определениот член се појавува

---

⁶ Темата на текстот треба да биде избрана заедно со студентите.

⁷ Докажано е дека нема негативно, што значи веројатно ни позитивно влијание, од изучувањето на вториот странски јазик врз познавањата на првиот странски јазик (сп. Hufeisen 1991:97).

како суфикс. Во германскиот јазик има неореден член кој исто како определениот член стои пред именката. Англискиот јазик ја има истата струкура. Во употребата на членот кај македонските студенти има интерференција со македонскиот т.е. студентите под влијание на македонскиот јазик не го користат членот во германскиот јазик. Но ако експлицитно се поработи со англиски и германски текстови, ако се предизвика врска меѓу веќе научениот англиски и германскиот јазик, ако соодветната врска се препознае и се негува, таа ќе се автоматизира. Во однос на членот на пример ќе се потисне негативното влијание на македонскиот јазик и неговата употреба во германскиот јазик побрзо ќе се автоматизира под влијание на англискиот.

Англискиот јазик може и да се користи како мост за споредба или контраст и во конкретни случаи. Веќе беше укажано на фактот дека сопственото лично откривање од страна на студентите е поефикасно и дека треба да се работи во контекст. Сепак, во некои случаи може да се воведат одредени вежби кои би укажале на сличности меѓу англискиот и германскиот јазик. Вежбите би можеле така да се конструираат да ги наведуваат студентите сами да откриваат сличности и контрасти. И контрастите можат да бидат позитивни т.е. да предизвикаат позитивен трансфер, ако се препознаат како такви. Тука мора да се работи за строги контрасти, кои можат да се откријат во текот на наставата, кога се користат двата јазика.

Тоа би можело на пример да се направи со правила за транскрипција и читање во контраст:

“ch” = “sch”

на почеток на збор:

the centre - das Zentrum

the cigarette - die Zigarette

Кај градацијата на именките во споредба:

This car is cheap.

Dieses Auto ist billig.

This car is cheaper.

Dieses Auto ist billiger.

This car is the cheapest.

Dieses Auto ist das billigste.

good - better - the best

gut - besser - das beste

Нема потреба да се наведуваат многу примери за лексичката, па и за структуралната сличност и трансферот од англиски во германски јазик затоа што јазиците се сродни и со тоа имаат многу сличности.

hunger - Hunger

man - Mann

shoe - Schuh

under - unter

good - gut

thick - dick

next - nächste

Во рамките на овој труд би било невозможно да се наведат сите примери. Такви примери по потреба можат да се извлечат од многуте контрастивни анализи меѓу англискиот и германскиот јазик.⁸

2.2. Англискиот јазик како метајазик

Англискиот јазик може позитивно да влијае и ако се користи како метајазик т.е. ако се користи во случај кога нешто треба да се објасне или да се даде упатство. Наместо да се употреби македонскиот јазик може да се објасне и на англиски. Јасно е дека од лексичка гледна точка, па и во однос на структурата, многу поблизок на германскиот во споредба со македонскиот му е англискиот јазик.

Кога нешто треба да се објасне, кога студентите нешто не разбрале и бараат тоа да се објасне, објаснувањето може да следи на англиски јазик. Тука професорот треба да одлучи на кој јазик во тој одреден случај објаснувањето ќе има поголем ефект. Секогаш е подобро кога студентите треба малку да се помислат, кога не им е сè сервирано. Во некои случаи е подобро да се објасне на англиски за да се создаде одредена директна врска или пак студентите преку англискиот само да се упатат кон откривање на решението, објаснувањето, значењето или слично.

Во некои случаи, кога некој од студентите бара објаснување на нешто што не разбрал, може да се побара помош од колега, кој разбрал, да објасне на англиски, а не на македонски јазик. На тој начин, од една страна, се поттикнува лицето што објаснува да создаде врски меѓу двата јазика, а од друга страна лицето кое нешто сака да разбере. Ако тоа почесто се практикува студентите ќе се навикнат и некогаш и ќе се подготвуваат за тоа. На тој начин се поттикнува и кооперативната работа меѓу студентите и се бега од негативната надредена положба на професорот.

3. Заклучок

Оваа листа на примери т.е. објаснувања и предлози претставува прв обид за користење на англискиот во наставата по германски јазик како странски јазик, во која учествуваат студенти со добри познавања на англискиот јазик како странски јазик. Таквиот вид настава треба уште повеќе да се конкретизира и да се прошири преку повеќе конкретни искуства од практичната настава и преку сугестии од лицата кои учат. Време е да се започне со поинаков пристап кон претходно стекнатите познавања од англискиот јазик во однос на стекнувањето на познавања од германскиот јазик.

---

⁸ Избор на литература за контрастивна анализа:

Griesbach, Heinz / Schulz, Dora: Deutsche Sprachlehre für Ausländer. Grundstufe in einem Band. Contrastive Grammar German – Englisch, prepared by Palmberg, Adelle / Gerlach, Henry, University of Illinois, Urbana. München: Hueber, 1990.

Boas, Hans Ulrich: Lexical entries for verbs in a contrastive German-English lexicon. In: Fisiak, Jacek: Theoretical Issues in Contrastive Linguistics. Amsterdam: 1980, 309-324.

Burgschmidt, Ernst / Götz, Dieter: Kontrastive Linguistik deutsch/englisch. München: Hueber, 1974.

Cartensen, Broder: Contrastive Syntax and Semantics of Englisch and German. In: Filipovic, Rudolf (ed.): Active Methods and Modern Aids in the Teaching of Foreign Languages. London: 1972, 206-216.

Hellinger, Marlis: Kontrastive Grammatik Deutsch Englisch. Tübingen: Narr, 1977.

Kufner, Herbert L.: Kontrastive Phonologie: Deutsch-Englisch. Stuttgart: Klett, 1971.

РЕЗИМЕ

Позитивниот трансфер од англискиот врз изучувањето на германскиот јазик
Елена Цицковска

Влијанието на англискиот како прв странски јазик врз изучувањето на германскиот јазик има повеќе позитивен отколку негативен карактер. Поради тоа во наставата треба да се поттикнува позитивниот трансфер, а на негативните интерференции т.е. грешките треба помалку да се посочува. Оној што учи треба да се охрабрува во интеракцијата, а не да се обесхрабрува. Англискиот јазик може експлицитно да се вметне во наставата по германски јазик и тоа: како метајазик - за објаснување; во вид на англиски текстови кои ќе се дискутираат на германски или/и ќе се преведуваат; со преведување од германски на англиски; со давање на вежби за конкретна споредба или контраст меѓу двата јазика. На тој начин може да се олесне и забрза учењето на германскиот јазик.

Клучни зборови: учење јазик, трансфер англиски-германски, настава, поттикнување

SUMMARY

Positive transfer from English to the learning of the German language
Elena Cickovska

The influence of English as the first foreign language on the learning of German as the second foreign language has a more positive than negative character. The classes should therefore support the positive transfer and less indicate the negative interference i.e. the mistakes. The learner should be encouraged and not discouraged by the interaction of the languages. English can be inserted in the German classes: as a metalanguage for explaining; in sort of texts, that will be discussed in German and/or will be translated; with translating from German to English; with exercises which work on similarities or contrasts. The learning of German in this way can make the acquisition easier and faster.

Key words: language learning, transfer English-German, classes, support

ZUSAMMENFASSUNG

Positiver Transfer von der englischen auf das Lernen der deutschen Sprache
Elena Cickovska

Der Einfluss des Englischen als erste Fremdsprache auf das Lernen des Deutschen als zweite Fremdsprache hat mehr positiven als negativen Charakter. Deswegen soll man im Unterricht den positiven Transfer fördern und weniger die negative Interferenz d.h. die Fehler aufzeigen. Der Lerner soll bei der Interaktion des Sprachen ermutigt und nicht entmutigt werden. Die englische Sprache kann explizit im Deutschunterricht eingebettet werden: als Metasprache zum Erklären; in Art von englischen Texten, die diskutiert und/oder übersetzt werden; durch übersetzen von Deutsch auf Englisch; durch Übungen, die eine konkrete Ähnlichkeit oder Kontrast erarbeiten. Auf diese Weise kann man das Lernen der deutschen Sprache erleichtern und den Prozess schneller gestalten.

Schlüsselwörter: Sprechenlernen, Transfer Englisch-Deutsch, Unterricht, fördern

Користена литература:

1. Bausch, R.-K. / Heid, M. (Hrsg.): *Das Lehren und Lernen von Deutsch als zweiter oder weiterer Fremdsprache: Spezifika, Probleme, Perspektiven*. Manuskripte zur Sprachlehrforschung: Bd. 32. Bochum: Brockmeyer, 1990.
2. Börner, Wolfgang / Vogel, Klaus (Hrsg.): *Der Text im Fremdsprachenunterricht*. Bochum: AKS, 1997.
3. Hufeisen, Britta: *Englisch als erste und Deutsch als zweite Fremdsprache. empirische Untersuchung zur fremdsprachlichen Interaktion*. Europäische Hochschulschriften 21. Frankfurt am Main: Lang, 1991.
4. Neuner, Gerhard: „Zur Germanistenausbildung an Hochschulen in der sogenannten Dritten Welt und zur Weiterbildung von Deutschlehrern – mehr Fragen als Antworten.“ In Sturm, D. (Hrsg.): *Deutsch als Fremdsprache weltweit. Situation und Tendenzen*. Ismaning: Hueber, 1987, 123-134.
5. Nowak, Elizabeta: „Einsprachig? – Zweisprachig? Übersetzen als Mittel der Semantisierung von Wortschatz.“ *Fremdsprache Deutsch, Zeitschrift für die Praxis des FU*, Heft 23. Stuttgart: Klett, 2001, 14-18.
6. Rampillion, Ute: *Lernen leichter machen. Deutsch als Fremdsprache*. Ismaning: Hueber, 1999.
7. Rösler, Dietmar: „Kooperativ statt lehrerzentriert! Ein Beispiel für kooperativen Übersetzerunterricht.“ *Fremdsprache Deutsch, Zeitschrift für die Praxis des FU*, Heft 23. Stuttgart: Klett, 2001, 19-24.